

**Illersornissamut isumaqatigiissutip 1951-imeersup, tassungalu ilassutitut
isumaqatigiissutaasut, inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerannut,
suliffissaqartitsiniarnikkut ilinniartitaanikkullu inuiaqatigiinnut iluaqutaajuarnissaat
qulakkeerniarumallugu Naalakkersuisut naalagaaffiup oqartussaasuinut
isumaqatigiissutip nalilersoqqinneqarnissaa siunertaralugu saaffigineqqullugit
peqqueneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.**
Inatsisartunut ilaasortamit Mariane Paviasenimit, Inuit Ataqtigiit, saqqummiunneqartoq

pillugu

Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut

ISUMALIUTISSIISUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqtigiit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Pipaluk Lyngø, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Mariia Simonsen, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Doris J. Jensen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Kuno Fencker, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Nivi Olsen, Demokraatit

Ataatsimiititaliap siunnersuut 2023-mi ukiakkut ataatsimiinnermi ulloq 17. oktober 2023
siullermeerinninnerup kingorna misissuataarpaa.

Siunnersuutip imarisai siunertaalu

1951-imi Kalaallit Nunaata illersorneqarnissaa pillugu Danmark USA-lu
isumaqatigiissuteqarput Kalaallit Nunaata sunniuteqarfiginngisaanik. Matumani siunnersuutip
pingaarnertut siunertaraa illersornissamut isumaqatigiissutip 1951-imeersup, Pituffimmi
sakkutooqarfimmik pilersitsinissamik ilaqartup, assigiinngitsutigut, tassa inuiaqatigiit
aningaasaqarniarnerat, suliffeqarneq, piginnaanngorsaaneq ilinniartitaanerlu eqqarsaatigalugit,

Kalaallit Nunaannut iluaqutaanerunissaata qularnaarneqarnissaa siunertaralugu Naalakkersuisut danskit oqartussaasuinut attaveqassasut.

Siunnersuuteqartoq isumaqarpoq aalajangiinernut isumaqatigiissummut tunngasunut Kalaallit Nunaata toqqaannarnerusumik sunniuteqarsinnaalernissaa Pituffimmilu sakkutooqarfiup inuiaqatigiinnut kalaallisut ullumikkornit iluaqutaanerunissaa pingaarutilerujussuusoq.

Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Inatsisartuni siullermeerinninnermi siunnersuuteqartup aalajangiiffigisassatut siunnersuutaata siunertaa nalinginnaasumik amerlasuunit tapersernejarpog.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuuteqarput imatut oqaaseqartalimmik:

”Illersornissaq pillugu isumaqatigiissutinik nunatta iluaquteqarnerulernissaa qulakkeerniarlugu Naalakkersuisut Naalagaaffiup oqartussaasuinut saaffiginneqqullugit, sioqqullugulu Illersornissaq pillugu isumaqatigiissutini immikkoortut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut, suliffeqarnikkut, piginnaasatigut ilinniartitaanikkullu iluaqutaanerusumik aaqqinneqarsinnaasut suussusersiniarlugit partiinik oqaloqateqarneq aallarteqqullugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.”

Inatsisartuni oqallinneq tunngavigalugu siunnersuutip Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliami suliareqqinneqarnissaa aalajangernejarpog.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa Kalaallit Nunaata/Danmarkip USA-llu akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuterpassuarnik peqareersoq. Kalaallit Nunaata/Danmarkip USA-llu akornanni suleqatigiinneq suleqatigiiffinni Permanent Committee-mi, 1991-imi pilersinneqarsimasumi, kiisalu Joint Committeemi, 2004-mi pilersinneqarsimasumi, ikinnerpaamik ukiut ataasiarluni naapittarnertigut pisarpoq.¹

Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata akuersissutigineqarnerata malitsigissammagu Naalakkersuisut partiit akimorlugit oqaloqateqarniarmata illersornissamut isumaqatigiissut tassungalu atatillugu tapiliussatut isumaqatigiissutit inuiaqatigiinnut kalaallinut qanoq iluaqutaaneruinnaanerisa qularnaarniarneqarnissaat siunertaralugu. Tamatuma kingorna Naalakkersuisut naalagaaffimmi oqartussanut saaffiginnissuteqarniarput illersornissamut isumaqatigiissummut tunngasutigut Kalaallit Nunaata sapinngissamik annertunerpaamik iluaquteqarnissaa qularnaarniarlugu. Tamatumunnga atatillugu ataatsimiititaliap maluginiarpaa Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat, minnerunngitsumillu Naalakkersuisut naalagaaffimmi

¹

https://naalakkersuisut.gl/Departementer/Dep_for_Udenrigsanliggender_Selvstaendighed/Dep_for_Udenrigsanliggender?sc_lang=kl-GL

oqartussanut saaffiginnissuteqarnissaat sioqqullugu partiit peqataatinniarneqarnerat, amerlasuunit taperserneqarmat, taamatullu aamma siullermeerinninnermi illersornissamut isumaqatigiissutinut tunngatillugu aalajangiiniartarnernut Kalaallit Nunaata sunniuteqarnerusariaqarnera tapersersorneqarmat.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Inatsisartut suleriaasianni § 33, imm. 1-imi aalajangersarneqarpoq aalajangiiffigisassatut siunnersuutip piviusunngortinneqarnerata aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai siunnersuummut tunngavilersuummi allaaserineqassasut.

Ataatsimiititaliap maluginiarppaa tamanna naapertorlugu siunnersuutip piviusunngortinneqarnerata aningaasatigut kingunerisassai siunnersuummi oqaatigineqarmata. Taamaalluni aningaasatigut kingunerisassaasa ilinniagartuut marluk ukiumut sulinerannit 1 mio. kr.-inut naapertuuttunit amerlanerunnginnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata akuerineqarnissaa **ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut** Inuit Ataqatigiit, Siumup Demokratillu ilaasortaataitaasa **inassutigaat.**

Naleqqamik ikinnerussutegarlungi oqaaseqaat:

Naleqqamiit 2020-mi ajornartorsiutaasimasut suli partiinit annerusumik nalilerneqannginnerat maluginiarparput.

2020-mi Naalakkersuisut aamma USA atsioqatigiipput, 1951-imi illersornissamut isumaqatigiissummut tunngasoq, Itilleq-isumaqatigiissummilu naqissuserneqartoq, pineqartilluta peqataatinneqarnissarput, naqissuserlugu.

Kisianni aamma ersarissumik Naleqqamiit kinaassuseqarata ingerlarsorneq isornartorsiorparput, maannakkullu taanna aaqqilerneqanngilaq.

Naleqqamiit ujarparput illersornissamik isumaqatigiissummik nutaamik tunngavilersuisoqarnissaa, nunasiaataanitsinni Danmarkip atuutsiligaa paarlatsissaanik.

Naalangaaffittut taasititsigutta atuutilertussamik takorluugaqarpugut, kisiannili eqqumaffigalugu partiit allat taanna ungasissumiitikkusukkaat.

Kukkussutit 2020-mi uteqqilerlugit aarleqqutigaarput, sualummillu periarfissatsialassuit nunatsinni kalaallit nakkutilliisunngortinnissaat atorumaneqanngimmat.

Naleqqamiit nunatsinni piginnaasaqarnerput qaffassartariaqarnerata avaqqunneqarsinnaannginnera, pimoorunneqarpat namminiilivinnissaq, oqariartuutigaarput.

Nunatsinni Arktisk Kommando ullumikkut suliaat tamaviisa kalaallinik kivinneqarnissaat anguniartariaqarnerat oqariartuutigivarput, tassani Islandimi Coast Guard

isumassarsiorfigalugu. Tamannalu ullormiit ullormut pisinnaanngilaq, aammalu pisinnaanngilaq danskit nunatsinni illersornissaqarnermut oqartussaatiinnarnerannit.

Naleqqamiit isumaqatigiissutit kalaallinut iluaqutaalernissaagaluaq annaaneqartuarnera, soorlu oqaatsit "nunatta iluaquteqalernerunissaa" aamma "inuaqatigiit" atorerasigit isornartoqartipparput.

Soorlu kingullermik atsioqatigiinnerup kingunerisaanik danskit aamma amerikkamiut suleqqarfiutaat "Inussuk A/S" maanna eqqartorneqartoq "kalaallit" suliffeqarfiutaatut.

Naleqqamiit tusartuarparput illu pujoorfimmiit suliarineqarsinnaannginnera, innersuuteqqillugulu kalaallit, nunap inoqqaavinit kingoqqisuusut, kinaassusertinnagit isumaqatiginniarnert isumaqarpallaanngitsut. Nunatsinni ersarissumik siunnerfeqarnissap pisariaqarnera ersarissarusupparput. Naleqqamiit maluginiarparput illersornissaqarneq nunatsinni danskit oqartussaavigigaat, ilaatigullu nunatta 1953-imi tiguarneqartutut taasarlugu. Oqariartuutit tamakku imminnut assertornerata nalorninermik pilersitsinerata kingunerisaanik, Naleqqamiit partiit nunarput aanpassing akiginiaqqinneraat malinnaavigissavarput.

Taamatut oqaaseqaateqarluni, isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni,
ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Mariane Paviasen
Siulittaasoq

Pele Broberg
Siulittaasup tullia

Pipaluk Lynge

Mariia Simonsen

Doris J. Jensen

Kuno Fencker

Nivi Olsen